

ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL ÎN CLASELE PRIMARE, ANUL DE STUDII 2014 - 2015

*Motto: Bucuria de a învăța este ecuația care adună
pedagogul reflexiv, copilul implicat și părintele conștient.*

ABORDAREA AUTENTICĂ ȘI PRAGMATICĂ A DOCUMENTELOR ȘI A POLITICILOR MINISTERULUI EDUCAȚIEI

Școala prietenoasă copilului și standarde de eficiență a învățării. În anul de studii 2014-2015 accentul se va plasa pe aspectele **implementării standardelor de eficiență a învățării** care sunt structurate pe conceptele *educației incluzive, școlii prietenoase copilului, educației centrate pe copil*. Obiectivul de bază al standardelor elaborate este de a le permite școlilor să sprijine dezvoltarea unor copii fericiți și bine-educați, capabili să se implice în procesul de învățare. Standardele de eficiență a învățării acoperă caracteristicile **școlii prietenoase** copilului, care: reflectă și realizează drepturile fiecărui copil; vede și înțelege copilul ca un tot întreg, într-un context larg; este centrată pe copil; este sensibilă la gen și prietenoasă fetelor; promovează calitatea rezultatelor academice; oferă o educație bazată pe viața reală a copiilor; este flexibilă și răspunde diversității; acționează pentru a asigura incluziunea, respectarea și egalitatea de șanse pentru toți copiii; promovează sănătatea mentală și fizică; oferă educație acceptabilă și accesibilă; consolidează capacitățile, moralul, angajamentele și statutul profesorilor; este centrată pe familie și bazată pe comunitate.

Educația incluzivă. Dezvoltarea educației incluzive constituie unul din obiectivele importante ale politicii și strategiilor educaționale naționale. În acest an se va pune accent pe o intensificare a receptării acționale în ceea ce privește concepția *educației incluzive*. În funcția catedrelor de specialitate vor putea fi abordate următoarele subiecte: concepția educației incluzive; structura unui plan educațional individualizat; abordarea conceptual-pragmatică a noțiunilor: *CES - Cerințe educaționale speciale; CMI - Comisia multidisciplinară intrașcolară; CG - Curriculum general; CA - Curriculum adaptat; CM - Curriculum modificat; PEI - Plan educațional individualizat; SAP - Serviciul de asistență psihopedagogică.*

Acțiuni asupra curriculumului școlar. Curriculumul școlar în clasele primare se întemeiază pe principiile asigurării continuității la nivelul claselor și treptelor de învățământ: preșcolară și gimnazială; actualității informațiilor predate și adaptarea lor la nivelul de vârstă al elevilor, centrarea pe elev; centrarea pe aspectul formativ; corelația transdisciplinară-interdisciplinară; diversificării strategiilor, a ofertelor și a situațiilor didactic-educative în funcție de vârstă și de posibilitățile individuale ale elevilor.

Astfel, **Ghidurile de implementare a curriculumului modernizat pentru treapta primară de învățământ (Ordinul ministrului educației nr.597 din 30 iunie 2011) editate** vor urmări coordonarea implementării curriculare după specificul disciplinei școlare având o structură asemănătoare bazată pe componentele:

- Curriculumul modernizat la *disciplina școlară* pentru învățământul primar: cadru conceptual, structură și conținut.
- Taxonomia competențelor școlare și a obiectivelor educaționale la *disciplina școlară*.
- Metodologia formării competențelor specifice *disciplinei școlare*.
- Principii, strategii și tehnologii didactice din perspectiva formării competențelor didactice la *disciplina școlară*.
- Proiectarea didactică de perspectivă la *disciplina școlară*.
- Curriculumul modernizat și proiectarea evaluării rezultatelor școlare la *disciplina școlară* axată pe formarea competențelor.
- Lecția modernă la *disciplina școlară* și specificul ei
- Metodologia utilizării suportului didactic la *disciplina școlară* pentru învățământul primar

Treapta primară de învățămînt trebuie să ofere garanția unui învățămînt eficient, centrat pe rezolvarea de probleme existențiale.

Astfel, în conformitate cu principiile școlii prietenoase copilului și a centrării pe nevoile și interesele lui, **un elev al treptei primare de învățămînt are următorul profil:** este ajutat să se cunoască pe sine; se percepe ca individualitate și își manifestă Eu-l adecvat în diferite contexte; încearcă cu ajutorul învățătorului să proiecteze propria activitate în baza intereselor și dorințelor formulate care nu lezează drepturile și interesele celor din jur; identifică variante de acțiune posibile; analizează consecințele / efectele viitoarelor acțiuni asupra sa și a celor din jur; ia decizii, acționează, își asumă responsabilitatea pentru propriile acțiuni; evaluează acțiunile proprii, rezultatele obținute; identifică cauzele succesului/eșecului și formulează noi scopuri pentru valorificarea și dezvoltarea potențialului propriu.

În ce mod putem ajunge la un astfel de profil al elevului? Misiunea învățătorului este una prioritară în acest demers. Mai jos realizăm **un profil al învățătorului.**

Stimulează elevii să-și exprime și să-și susțină ideile, opiniile și punctele de vedere proprii. Facilitează interacțiunea dintre profesor și elevi, în baza încrederii, toleranței și a respectului mutual. Face schimb de opinii cu elevii și creează condiții favorabile pentru argumentarea și susținerea ideilor. Încurajează interpretări diferite ale textului scris și oral. Creează o astfel de atmosferă de învățare, care solicită participarea tuturor elevilor la discuție. Adaptează spațiul fizic al clasei la cerințele corespunzătoare lecției și regroupează elevii pentru realizarea unei interacțiuni eficiente. Se străduiește ca mediul de învățare și materialele ilustrative să reflecte munca elevilor. Efectuează împreună cu elevii controlul asupra mediului/mijloacelor de învățare. Predă materia utilizând metode și procedee active de învățare, atrăgînd participarea și stimulînd gîndirea critică a fiecărui elev. Utilizează strategii de învățare prin cooperare. Încurajează ajutorul reciproc în realizarea scopurilor individuale de învățare. Valorifică potențialul formativ al activităților de învățare în grup. Creează oportunități de autorealizare pentru fiecare elev. Creează pentru fiecare elev oportunități de manifestare în diferite roluri: de învățare, de prelucrare a informației, de prezentare, de cercetare, etc. Monitorizează și ajustează instruirea în funcție de reacțiile elevilor. Utilizează variate metode și procedee pentru a menține interesul, a încuraja diversitatea punctelor de vedere și pentru a atinge scopurile propuse. Utilizează diverse mijloace pentru proiectarea activităților de învățare, extrașcolare ce orientează elevii spre căutări permanente. Adresează întrebări "deschise", încurajînd elevii să-și exprime prin răspunsuri ideile și opiniile. Oferă elevilor posibilitate și timp suficient pentru formularea unor răspunsuri plene, fără intervenții din partea învățătorului. Creează în clasă o atmosferă adecvată, stimulînd elevii să formuleze și să adreseze întrebări de ordin superior. Stimulează / încurajează și creează oportunități pentru elevi pentru cunoaștere de sine și autoevaluare. Împreună cu elevii, se implică în ascultare activă. Folosește metode de apreciere adecvate, constructive și obiective. Apreciază nu numai procesul de învățare, dar și rezultatele lui. Utilizează moduri de abordare, pentru a aprecia gradul de înțelegere, atitudinea, abilitățile și cunoștințele elevilor. Încurajează autoevaluarea elevilor și pe cea a colegilor. Își modifică activitatea didactică în funcție de rezultatele evaluării și ale monitorizării. Structurează evaluarea în așa fel, ca elevii să-i cunoască în prealabil criteriile și să ia parte la elaborarea lor. Gîndește critic și creează o atmosferă de căutare atît pentru elevi, cît și pentru colegi. Utilizează feedback-ul elevilor ca element de eficientizare a procesului didactic și de îmbunătățire a climatului la ore.

CONSIDERAȚII GENERALE ASUPRA PROIECTĂRII DIDACTICE

Proiectarea lecției se va realiza urmărindu-se tipologiile de lecții centrate pe formarea de competență, recomandate de către pedagogia contemporană, dar și de experții în elaborarea curriculumului modernizat: *lecții de formare a capacităților de dobîndire a cunoștințelor de formare a capacităților de înțelegere a cunoștințelor de formare a capacităților de aplicare a cunoștințelor, de formare a capacităților de analiză-sinteză a cunoștințelor, de formare a capacităților de evaluare a cunoștințelor, mixtă*)

Se va face o alegere privind structurarea lecției după **secvențele instructionale** cunoscute: *captarea atenției, reactualizarea structurilor anterioare, prezentarea optimă a conținutului,*

consolidarea materiei și formarea capacităților: la nivel de reproducere; la nivel productiv, cu unele transferuri în alte domenii; evaluarea: curentă, fără aprecieri cu note pentru materia nouă; sumativă, cu aprecieri cu note pentru materia studiată anterior; bilanțul lecției; concluzii; anunțarea temei pentru acasă și cadrul de învățare ERRE: evocare, realizarea sensului, reflecție și extensie.

Atenție! într-un proiect didactic nu se vor întâlni ambele forme de structurare a etapelor lecției, doar una, la alegere.

Este important a se atrage atenția asupra **proiectării didactice de lungă durată**, care va fi centrată pe realizarea subcompetențelor, iar **proiectarea didactică de scurtă durată - pe realizarea obiectivelor operaționale.**

Numărul de ore destinat unui modul nu va fi mai mic de 20 de ore, iar evaluarea sumativă se va organiza în funcție de acest calcul, fiind foarte importantă ora de consolidare precum și cea de recuperare a erorilor.

Proiectul tematic de perspectivă la disciplină va fi unul personalizat, în funcție de specificul fiecărei clase de elevi.

DOMINANTE ALE EVALUĂRII ÎN ȘCOALA PRIMARĂ

Număr de evaluări recomandate:

evaluarea inițială –la începutul anului școlar: *limba română* - nu mai devreme de 10 ore de evocare; *matematica* - la finele modulului evocativ;

evaluarea formativă (curentă) - prioritară în contextul evaluării centrate pe competențe;

Se va pune accent pe evaluarea curentă, centrată pe principiul creării condițiilor de succes, pe încurajarea elevilor. De asemenea sunt binevenite tehnicile de autoapreciere, corelate cu aprecierea învățătorului sau a elevilor.

Criteriile de evaluare vor constitui cheia unor aprecieri obiective. Elevul trebuie să cunoască, într-o manieră accesibilă vârstei criteriile pe baza cărora va fi evaluat. Deci, sarcina de învățare va fi întemeiată pe explicația clară, simplă a criteriilor de evaluare.

Pentru fiecare lecție se va stabili foarte clar ce și cât trebuie evaluat, în baza obiectivelor propuse. Așadar, fiecărui învățător i se recomandă a revedea atitudinea față de obiectivele lecției, astfel încât acestea să fie:

specifice - obiectivele sunt specifice subcompetenței prevăzute, conținutului curricular?

măsurabile - în baza acestor obiectiv putem evalua elevul?, aceste obiective conțin întrebarea **cît**?

realizabile - într-o lecție putem realiza obiectivele propuse?

relevante - centrate pe individualități, pe nivelul clasei de elevi?

operativ - acest obiectiv este operativ, se poate imediat constata nivelul elevului sau este de durată?

Proiectarea corectă a obiectivelor lecției va conduce la o evaluare autentică.

Se vor îmbina echilibrat metode de evaluare tradiționale (probe orale, probe scrise, probe practice) și complementare (observarea sistematică a comportamentului elevilor, jocuri didactice evaluative, autoevaluarea, evaluarea reciprocă, proiectul, portofoliul etc.).

Evaluarea formativă curentă va fi proiectată, în funcție de tipul lecției, după cum urmează:

TIPUL LECȚIEI	TIPUL EVALUĂRII
de formare a capacităților de dobândire a cunoștințelor	Evaluarea (curentă, instructivă, fără aprecieri cu note)
de formare a capacităților de înțelegere a cunoștințelor	Evaluarea (curentă, instructivă, fără aprecieri cu note)
de formare a capacităților de aplicare a cunoștințelor	Evaluarea (formativă de tip sumativ, cu aprecieri cu note)
de formare a capacităților de analiză-sinteză a cunoștințelor	Evaluarea (formativă de tip sumativ, cu aprecieri cu note)
de formare a capacităților de evaluare a cunoștințelor	Realizarea lucrării de evaluare (testul, lucrarea practică, proiectul, autoevaluarea etc.)

mixtă	Evaluarea: curentă, fără aprecieri cu note pentru materia nouă; sumativă, cu aprecieri cu note pentru materia studiată anterior.
-------	---

evaluarea sumativă – câte 3 ore la finele fiecărui modul, semestru, an; o oră pentru consolidare, la următoarea oră se vor administra probele propriu-zise, iar ora a treia se va rezerva pentru activități postevaluative diferențiate și individualizate (de reînvățare/recuperare, de antrenare, de dezvoltare).

Pentru realizarea probelor de evaluare sumativă se pot folosi caietele de teste aferente manualelor recomandate de ME sau alte culegeri de teste elaborate în conformitate cu prevederile curriculumului disciplinar. Învățătorii pot să elaboreze și să utilizeze teste personalizate, însă nu vor fi impuși să o facă în mod obligatoriu.

SUGESTII PRIVIND IMPLEMENTAREA ACTIVĂ A DEMERSULUI DIDACTICO-METODIC ÎN BAZA CURRICULUMULUI MODERNIZAT

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

A. Rămân actuale prevederile scrisorii metodice pentru anul de studii 2013-2014:

Titlul disciplinei conform curriculumului, dar și planului-cadru este LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ. Pe caietele elevilor, pe manuale, în agende se va opera cu sintagma prescurtată LIMBA ROMÂNĂ.

Textul literar urmează a fi explorat conform concepției curriculare în contexte de dezvoltare a noțiunilor lingvistice și literare. Așadar în rubrica *Conținuturi* a proiectării de lungă durată se va trece conținutul curricular, spre exemplu: *Lectura corectă, conștientă și fluidă. Textul-suport: Guguță la școală de Sp. Vangheli.*

Pentru secvența de conținut **Tainele cărții** nu se va opera cu un singur text, pe care învățătorul îl propune elevilor spre lectură. Amintim că finalitatea de concept a acestei competențe specifice constă în alegerea de către elev a cărții/textului în conformitate cu preferințele de lectură. *Ar însemna să propunem, după cum urmează: în clasa I - din 2 texte/ cărți propuse să aleagă un text / o carte; în clasa a II-a – din 2 - 3 texte/ cărți propuse să aleagă un text / o carte; în clasa a III-a - din 3 - 4 texte/ cărți propuse să aleagă un text / o carte; în clasa a IV-a – dintre mai multe cărți/texte sau dintr-o expoziție de carte să aleagă o carte. Lecturile elevilor, de obicei vor fi la libera alegere, însă învățătorul are o menire de a orienta, de a propune câteva texte literare din universul tematic sau ideatic al modulului. O recomandare este de a obișnui elevul cu munca intelectuală prin completarea unei *agende de lectură și atitudine* (un caiet special), în care elevii își vor consemna cele mai importante idei, gânduri și păreri vizavi de cele citite.*

La realizarea unei **compuneri** se urmărește parcurgerea tuturor etapelor necesare pentru redactarea ei: alegerea subiectului, documentarea sau invențiunea, dispozițiunea sau planul compunerii, redactarea propriu-zisă, analiza compunerilor.

Prevederile regimului unic ortografic rămân valabile în conformitate cu scrisoarea metodică din anul școlar 2013-2014. E recomandabil ca în clasele I- a III-a numeralul care indică data să fie scris cu cifre și denumirea lunii – cu litere, iar în clasa a IV-a numeralul se va scrie cu litere.

A se ține cont de volumul dictărilor ortografice de cuvinte și a dictărilor textuale (a se vedea scrisoarea metodică din anul de studii 2013-2014).

B. Evidențiem unele probleme constatate în baza rezultatelor testării naționale și a pretestării din a.2014 și venim cu recomandări de rigoare.

Întrucât înțelegerea textului prezintă dificultăți pentru elevi, este necesară o reactualizare a aspectelor praxiologice privind lectura interogativ-interpretativă a textului literar.

Recomandări privind formarea competenței specifice **2. Perceperea mesajului citit/audiat prin receptarea adecvată a universului emoțional și estetic al textelor literare și utilitatea textelor nonliterare.**

În citirea textelor literare simpla exersare a actului cititului nu poate asigura însușirea capacității elevilor de a se orienta într-un text, dacă nu se are în vedere, în același timp, înțelegerea mesajului unei creații literare, științifice sau de altă natură, înțelegere realizată pe baza analizei multiple a textului.

Destul de frecvent, conținutul esențial al unui text este asimilat de elevi fie prin reproducerea lui de către învățător, fie prin memorarea mecanică a acestuia. În asemenea cazuri, elevii rămân deseori doar la „litera” textului și nu sunt stimulați să analizeze, să interpreteze, să exprime opinii, impresii personale cu privire la mesajul lucrării citite.

Lectura explicativă a devenit o metodă specifică utilizată la lecțiile de citire la clasele I-IV și prin însăși denumirea ei, atrage atenția asupra faptului că reprezintă lectura însoțită de explicațiile de rigoare, care permit dezvăluirea mesajului transmis de text. Nu este vorba doar de simple explicații date de învățător, ci de angajarea efortului intelectual al elevilor în acest proces.

Lectura interpretativă nu vine să îi ia locul lecturii explicative, ci doar să o completeze, să ajute la o mai bună înțelegere a textului citit, pentru că ea poate fi definită astfel: „...a înțelege și a aprecia. Ea presupune un act de gândire și de educație.”

Lectura interpretativă urmărește în egală măsură analiza fondului unui text (idei, sentimente) și a formei acestuia. Aceste două laturi ale ei sunt inseparabile. Analiza formei nu poate fi un scop în sine, ci este subordonată înțelegerii mesajului textului. Prin studierea mijloacelor de expresie, deci a formei, se asigură o mai bună înțelegere a semnificației conținutului. La aceasta mai trebuie adăugat faptul că interpretarea unui text mai este determinată și de particularitățile individuale ale celui care îl analizează, de capacitatea acestuia de a se orienta în textul citit.

Lectura explicativă și lectura interpretativă sunt două metode viabile, recomandate pentru dezvoltarea competenței specifice 2.

Etapele lecturii explicative: citirea multiplă: citire model (în gând); citire în lanț; citire selectivă; citire pe roluri; citire integrală etc.; identificarea cuvintelor noi; explicarea cuvintelor noi; integrarea cuvintelor noi în enunțuri proprii; selectarea expresiilor artistice; comentarea expresiilor artistice; alcătuirea de enunțuri originale cu aceste expresii artistice; delimitarea lecturii în fragmente (sau tablouri); analizarea fragmentelor sau comentarea tablourilor; elaborarea ideilor principale; alcătuirea planului de idei; povestirea lecturii după plan; desprinderea mesajului lecturii.

Etapele lecturii interpretative (în limita standardelor de conținut curricular): reproducerea succintă a unor date din viața unui scriitor; enumerarea unor lecturi din tematica operei scriitorului; integrarea lecturii genului literar și speciei corespunzătoare deducerea structurii compoziționale; identificarea momentelor narațiunii și a tablourilor descrierii; caracterizarea unor personaje; povestirea lecturii; comentarea limbajului artistic și a stilului; analizarea elementelor prozodice; desprinderea mesajului lecturii literare.

Pentru *determinanții temporali și spațiali* ai acțiunii din text se recomandă a realiza tehnici variate și specifice, prin care elevii să deosebească situațiile indirecte de descriere a timpului și a spațiului; exerciții de discuție a textelor narative citite, în funcție de următorii parametri: “cine” (personajele), „ce face?” (acțiunea), „când”, “unde” (plasarea acțiunii în timp și spațiu), “cum” (modul de desfășurare a acțiunii).

Caracterizarea personajelor constituie un reper important în lectura interpretativă a textului, de aceea se recomandă a consolida experiența dată prin situații variate prin care ar delimita identificarea trăsăturilor fizice și morale în baza faptelor descrise în text; exerciții de completare a unor propoziții cu atribute, pentru a prezenta trăsăturile personajelor, și/sau complemente, pentru a reda circumstanțele unei acțiuni; exerciții de selectare din text a trăsăturilor fizice și morale în scopul caracterizării personajelor.

În anul de studii 2014-2015 suportul metodologic valabil și recomandat este *Ghidul de implementare a Curriculumului modernizat pentru treapta primară în învățământ* în care sunt tratate concepția didactică a disciplinei, modificările privind repartizarea conținuturilor pe clase precum și detalierea competențelor specifice ale educației lingvistice și literare.

Manualele școlare vor fi utilizate în conformitate cu catalogul propus de Ministerul Educației. În clasa I, II, III, a IV-a se vor utiliza resursele recomandate în anul școlar 2013-2014.

Învățătorilor le revine rolul de alegere a resurselor suplimentare (caiete de lucru editate, teste, cărți de lectură) acestea fiind racordate la posibilitățile părinților, nefiind obligatorii. Alegerile trebuie totuși să repereze pe aspectul psihologic, care să corespundă trăsăturilor specifice vârstei, evitându-se suprasolicitările informaționale, dar și cele fizice. Alegerea resurselor suplimentare trebuie să fie coordonată cu managerul pentru problemele învățământului primar.

РУССКИЙ ЯЗЫК

I. В 2014-2015 учебном году учебно-воспитательный процесс по русскому языку и литературе в I- IV классах будет осуществляться на основании Учебного плана на 2014–2015 учебный год; Стандартов эффективности обучения (Приказ министра просвещения №1001 от 23 декабря 2011 года); Школьного куррикулума для I-IV классов (Приказ министра просвещения №331 от 12.05.2010); Гиды по внедрению Модернизированного куррикулума для начальных классов (Приказ министра просвещения №597 от 30.06.2011); учебников по русскому языку и литературе, утвержденных Министерством просвещения Республики Молдова (2011-2014). Название предмета в учебном плане – РУССКИЙ ЯЗЫК И ЛИТЕРАТУРА, а в дневниках, в расписании уроков, на тетрадях и в учебниках следует использовать короткое название РУССКИЙ ЯЗЫК.

II. Количество часов по русскому языку и литературе в I классе – 8 часов в неделю, во II-IV классах – 7 часов.

На протяжении учебного года рекомендуется проводить:

- вводное (первичное) оценивание – в начале учебного года;
- формативное (текущее) оценивание, оно должно играть доминирующую роль в формировании компетенций, учитель должен постоянно оценивать учащихся, следить за их прогрессом, отмечать пробелы в обучении;
- итоговое оценивание – по окончании каждого модуля.

Текущая оценка как неотъемлемая часть учебно-воспитательного процесса влияет на образ мышления и тип деятельности и учителя, и учащихся: учитель определяет способ оценки, а ученик активно действует в соответствии с этим способом. Оценка не должна служить инструментом наказания. Необходимо сочетать традиционные методы оценивания (устные ответы, письменные ответы, практические работы) с неформальной оценкой (наблюдение за образом действия учащихся, исследование, проект, копилка достижений и т. д.).

Для проведения итогового оценивания учитель может использовать тесты, предложенные в тетрадях на печатной основе, изданные к учебникам, рекомендованным МП, а может разработать их самостоятельно.

III. Все рекомендации, данные в Методическом письме 2013-2014 года, остаются актуальными в 2014-2015 учебном году.

Анализ итогов предварительного тестирования учащихся IV класса по русскому языку показал, что специфическая компетенция *Изучение родного языка с позиции социального заказа – овладение практической коммуникацией* реализована учащимися на уровне знания и применения достаточно успешно. В общем, они показали хороший уровень владения текстовой деятельностью, но у отдельных учащихся выполненные задания носили случайный характер, без опоры на содержание текста.

При определении жанра и типа прочитанного текста учащиеся более успешно справились с заданием на уровне знаний, а на уровне анализа и применения – испытывали затруднения. На уроках данную цель следует реализовывать не только устно, но и письменно.

При составлении ответов на вопросы многие учащиеся допустили ошибки при конструировании предложения. В тексте задания, которое предполагало продолжение прочитанного текста или составление текста на заданную тему, допускали орфографические

ошибки. Таким образом, можно сделать вывод, что реализация целей на уровне интеграции сопровождалась для учащихся определёнными трудностями.

Специфическая компетенция **Понимание системных явлений в языке и в речи как основы грамотного использования средств языка в речевой деятельности**, являющаяся основой для формирования навыков правописания, содержит в себе много составляющих. Это и фонетико-графические умения, реализация которых показала, что на уровне знания большая часть учащихся осознаёт разницу в произношении и написании слов, а на уровне применения фонетико-графических умений встречаются определённые трудности у учащихся. Они правильно определяют безударный гласный, но не могут подобрать проверочное слово. Зачастую в проверочном слове, которое они подбирают, проверяемый звук стоит в слабой позиции.

Учащиеся справились с определением частей речи, падежей имён существительных, правильно образовали новые слова с помощью заданной морфемы. Трудность вызвало задание на подбор слов, аналогичных данным по морфемному составу.

Специфическая компетенция **Умение логически и стилистически оправданно использовать в речи средства языка, связно излагать мысли в процессе речевого общения** достаточно хорошо сформирована на уровне понимания.

Учащиеся верно озаглавливают части текста, но допускают ошибки в делении текста на смысловые части. На уровне синтеза многие учащиеся тему текста определили верно, но не смогли сформулировать её письменно. Из этого следует, что на уроках необходимо использовать варианты письменных и устных формулировок темы текста и основной мысли.

Задание, связанное с прямым и переносным значением слов (в составе словосочетаний), показало, что данному виду работы на уроках следует уделять больше внимания.

Специфическая компетенция **Оценивание собственной деятельности (поступков) в соответствии с образцами из художественной литературы и реальной жизни**. Выбор слов, из ряда предложенных, для характеристики главного героя, не вызвал затруднений у учащихся. Самостоятельный подбор слов, характеризующих главного героя, оказался большинству из них не по силам. Следует данному виду деятельности уделять большее внимание.

Библиография

1. Гид по внедрению модернизированного куррикулума, „Liceum”, Chişinău, 2011.
2. Стандарты эффективности обучения, Î.S. „Tipografia Centrală”, Chişinău, 2012.
3. Стойка А., Мустяцэ С., Оценка результатов обучения, Издательство ЛУМИНА, Chişinău, 2001.
4. Школьный куррикулум для I-IV классов Î.S. „Tipografia Centrală”, Chişinău, 2011.

МАТЕМАТИКА

IV. În anul de studii 2014-2015, realizarea procesului didactic la matematică în clasele I-IV se va organiza în baza: Planului–cadru pentru învăţământul primar, gimnazial şi liceal pentru anul de studii 2014–2015; Standardelor de eficienţă a învăţării (Ordinul ministrului educaţiei nr. 1001 din 23.12. 2011); Curriculumului şcolar, clasele I-IV (Ordinul ministrului educaţiei nr. 331 din 12.05.2010); Ghidului de implementare a Curriculumului modernizat pentru treapta primară de învăţământ (Ordinul ministrului educaţiei nr. 597 din 30.06.2011); manualelor aprobate de ME al Republicii Moldova:

- Ludmila Ursu, Ilie Lupu, Iulia Iasinschi. *Matematică, manual pentru clasa I*. Ed. „Pрут Internaţional”, Chişinău, 2014;

- Ludmila Ursu, Ilie Lupu, Iulia Iasinschi. *Matematică, manual pentru clasa a 2-a*. Ed. „Prut Internațional”, Chișinău, 2011;
- Ludmila Ursu, Ilie Lupu, Iulia Iasinschi. *Matematică, manual pentru clasa a 3-a*. Ed. „Prut Internațional”, Chișinău, 2012;
- Ludmila Ursu, Ilie Lupu, Iulia Iasinschi. *Matematică, manual pentru clasa a 4-a*. Ed. „Prut Internațional”, Chișinău, 2013.

Suporturile didactice auxiliare (caiete pentru lucru individual al elevului, problemare) se vor alege de către învățători în mod judicios, ținând cont de prevederile curriculare, posibilitățile de armonizare cu manualul, specificul clasei de elevi, posibilitățile financiare ale părinților. Aceste suporturi nu sînt obligatorii, iar alegerea lor se va consulta cu managerul pentru învățămîntul primar. Acesta, la rîndul său, va exclude abuzul de suporturi didactice auxiliare, precum nici nu va impune procurarea unor anumite suporturi.

V. Numărul de ore la disciplină (săptămînal) – 4 ore.

Număr de evaluări recomandate:

1. *evaluarea inițială* – la începutul anului școlar, la finele modulului evocativ;
2. *evaluarea formativă (curentă)* - prioritară în contextul formării competențelor;
3. *evaluarea sumativă* – cîte 2 ore la finele fiecărui modul (în afară de cel evocativ), semestru, an; la prima oră se vor administra probe propriu-zise, iar ora a doua se va rezerva pentru activități postevaluative diferențiate și individualizate (de reînvățare/recuperare, de antrenare, de dezvoltare).

Se vor îmbina echilibrat metode de evaluare tradiționale (probe orale, probe scrise, probe practice) și complementare (observarea sistematică a comportamentului elevilor, jocuri didactice evaluative, autoevaluarea, evaluarea reciprocă, proiectul, portofoliul etc.).

Pentru realizarea probelor de evaluare sumativă se pot folosi caietele de teste aferente manualelor recomandate de ME sau alte culegeri de teste elaborate în conformitate cu prevederile curriculumului disciplinar. Pedagogii pot să elaboreze și să utilizeze teste personalizate, însă nu vor fi impuși să o facă în mod obligatoriu.

Proiectul tematic de perspectivă la disciplină va fi unul personalizat, în funcție de specificul fiecărei clase de elevi.

VI. Rămîn actuale prevederile Scrisorii metodice la Matematică pentru anul de studii 2013-2014.

Evidențiem unele probleme constatate în baza rezultatelor testării naționale și a pretestării din a.2014 și venim cu recomandări de rigoare.

Formarea capacităților de calcul

Se va asigura învățarea conștientă a cazurilor tabelare de înmulțire și împărțire, stimulînd memorarea prin diverse activități atractive și excluzînd memorarea mecanică.

Nu se vor neglija cazurile speciale: înmulțirea cu un factor 0 sau 1; împărțirea la 1; împărțirea a două numere egale; împărțirea lui 0; împărțirea la 0. Aceeași atenție se va acorda și cazurilor speciale ale împărțirii cu rest (cînd deîmpărțitul este mai mic decît împărțitorul). Lacunele în însușirea cazurilor speciale ale înmulțirii și împărțirii generează dificultăți în formarea ulterioară a capacităților de calcul, în special la împărțirea în coloniță.

La scrierea operației de înmulțire în clasele primare se va folosi semnul „ \times ”, asigurînd astfel respectarea particularităților percepției la vîrsta școlară mică. Semnul „ \cdot ” se introduce în cadrul unei teme speciale în clasa a V-a, precizîndu-se situațiile în care acesta se scrie și cele în care se omite.

Se va acorda atenție sporită formării capacităților de calcul oral, accentuînd folosirea conștientă a proprietăților operațiilor aritmetice pentru a favoriza un calcul corect și rapid, dar și pentru a stimula ingeniozitatea elevilor în alegerea procedeelelor convenabile de calcul.

Rezultatele anului școlar 2013-2014 impun cerința de a ridica gradul de însușire a capacităților de calcul scris (în coloniță), în special la scăderea cu împrumut și la împărțire.

Afît calculul oral, cît și cel scris trebuie să fie automatizat în clasele primare, constituind o premisă elementară a succesului învățării la treapta gimnazială. În acest scop, se recomandă valorificarea dictărilor matematice, jocurilor didactice, a interactivității, inclusiv tehnologiile informaționale moderne.

Determinarea numerelor necunoscute în exerciții date

Acest tip de activitate matematică se realizează în cadrul a două tipuri de exerciții:

- *Exerciții lacunare* (ecuații implicite), în care numărul necunoscut este reprezentat printr-un simbol (casetă liberă, semn de întrebare, trei puncte, desen, imagine), de exemplu:

$$[] + 6 = 10; \quad 3 \times ? = 21; \quad 42 - \dots = 40; \quad : 5 \star 3.$$

Asemenea exerciții se citesc, de exemplu, în felul următor: „Cît și cu 6 fac 10?”; „3 ori cît ne dă 21?”; „40 minus cît este egal cu 10?”; „Care număr, împărțit la 5, ne dă 3?”

Conform activităților de învățare recomandate în curriculum, rezolvarea se efectuează doar în mod intuitiv, bazîndu-se, după caz: pe componența numerelor pînă la 10 (20); pe componența zecimală a numărului; pe tabla înmulțirii; pe legătura cu operația inversă; pe încercări.

Elevii rezolvă mental, apoi scriu în caiete exercițiul complet. La discreția pedagogului, se poate solicita scrierea cu verde, sublinierea sau încercuirea numărului determinat.

- *Exerciții în care numărul necunoscut este reprezentat printr-o literă* (ecuații simple), de exemplu: $x + 45 = 60$; $24 - y = 8$; $a \times 20 = 100$; $35 : b = 7$. Elevul de vîrstă școlară mică trebuie să perceapă litera ca o mască a numărului necunoscut.

Rezolvarea se efectuează în baza probei prin operația inversă, formulînd regula aflării componentei necunoscute a operației date, aplicînd-o la numerele cunoscute și efectuînd, la final, verificarea rezolvării prin substituția numărului aflat în exercițiul dat.

Formarea competenței de rezolvare a problemelor

În completarea prevederilor aferente din scrisoarea metodică din a.2013, venim cu următoarea recomandare.

În funcție de gradul de însușire a competențelor de scriere sau a altor motive stabilite de învățător pentru clasa sa, se admit unele abrevieri, ca: *P.* – problema; *R-re* – rezolvare; *R.* – răspuns. În clasa I, cuvintele cheie pot fi reprezentate și prin desene abstractizant-intuitive.

Formarea competenței de formulare a problemelor

Această competență se preconizează a fi formată în cadrul:

- *activităților de postrezolvare*, în care se solicită modificarea condiției sau a întrebării problemei, astfel încît să se îndeplinească o cerință dată: să se mărească/micșoreze răspunsul într-un mod precizat; să se schimbe operația de rezolvare; să se schimbe numărul de operații în rezolvare; să se admită o altă metodă de rezolvare etc.;

- *unor sarcini speciale de creare a problemelor*, pornind de la: imagine; enunț incomplet; schemă; exercițiu; operații aritmetice; numere; tematică.

În cadrul acestor activități se recomandă aplicarea metodelor și tehnicilor de lucru în grup.

Este necesar ca învățătorul să contribuie la exprimarea corectă a copiilor, orală și în scris, afît din punct de vedere matematic, cît și lingvistic. Compunerea de probleme constituie o premisă reală pentru sporirea rolului formativ al instruirii matematice primare în strînsă corelație cu celelalte discipline de învățămînt.

Formarea capacităților de măsurare, folosind unități de măsură standard

Rezultatele anului școlar 2013-2014 au demonstrat un nivel scăzut al însușirii unităților de măsură, în special la măsurarea timpului și la efectuarea transformărilor unităților de măsură.

Pentru sporirea nivelului de formare a capacităților de măsurare a timpului se impune, în primul rînd, asigurarea repetării continue a acestui conținut pe parcursul anului școlar. Sînt importante în acest scop materialele didactice demonstrative și distributive (ceasuri confecționate,

cu ace mobile; ceasuri mecanice și electronice; calendare de buzunar și de perete etc.). Se recomandă valorificarea jocurilor didactice, a activităților de învățare în grup, utilizarea fișelor pentru lucru individual.

Efectuarea transformărilor unităților de măsură se preconizează prin două modalități:

- transformarea unităților de măsură a lungimilor prin analogie cu descompunerea zecimală a numerelor naturale (de exemplu: manual, cl. a 3-a, p. 112);
- transformarea unităților de măsură în baza cunoașterii relațiilor dintre acestea și a semnificației expresiilor «de ... ori mai mult / puțin» (de exemplu: manual, cl. a 3-a, p. 114). Este admisibilă și transformarea unităților de măsură în baza reducerii la unitate.

Asigurarea repetării continue

Volumul manualului nu permite asigurarea plenară a repetării continue, dar nici nu este posibilă previziunea tuturor necesităților de repetare pentru fiecare clasă. Cunosând și analizând procesul de însușire la disciplină în clasa sa, fiecare pedagog trebuie să selecteze sarcini de tipul necesar pentru a asigura o repetare continuă eficientă.

Ținem să atenționăm, în special, necesitatea repetării continue a elementelor de geometrie și măsurări. Aceste conținuturi se preconizează, conform curriculumului, într-un modul integrativ la finele anului școlar, însă, fără a realiza într-un mod optimal repetarea continuă pe parcursul anului, însușirea devine problematică.

ȘTIINȚE

Activitățile de predare - învățare - evaluare la Științe în anul de învățământ 2014-2015

vor fi desfășurate de către cadrul didactic în baza actelor legislative și a următoarelor suporturi educaționale: *Standardele de eficiență a învățării* (Ordinul ministrului educației nr. 1001 din 23.12.2011), *Planul - cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal pentru anul de studii 2014–2015*, *Curriculumul școlar, clasele I-IV* (Ordinul ministrului educației nr. 331 din 12.05.2010)), *Ghidul de implementare a Curriculumului modernizat pentru treapta primară de învățământ* (Ordinul ministrului educației nr. 597 din 30.06.2011), *Ghidurile pentru învățători și părinți la disciplină: clasa a 2, Prut Internațional, Chișinău, 2011; clasa a 3-a, Prut Internațional, Chișinău, 2012; clasa a 4, Prut Internațional, Chișinău, 2013.*

Manualele recomandate sunt cele aprobate de Ministerul Educației:

Clasa a II-a: Galben-Panciuc Z., Galben S., Diaconu S., Botgros I., *Științe*, manual pentru clasa a 2-a, Editura Prut Internațional, Chișinău, 2011.

Clasa a III-a: Galben-Panciuc Z., Galben S., Diaconu S., Botgros I., *Științe*, manual pentru clasa a 3-a, Editura Prut Internațional, Chișinău, 2012.

Clasa a III-a: Galben-Panciuc Z., Galben S., Diaconu S., Botgros I., *Științe*, manual pentru clasa a 3-a, Editura Prut Internațional, Chișinău, 2012.

Auxiliarele didactice (caiete de lucru, ghiduri, softuri educaționale) vor fi selectate de către profesor din punctul de vedere al ariei curriculare și al conținuturilor. Acestea trebuie să respecte criteriile generale de calitate: *conținut științific pertinent, caracter nediscriminatoriu, contribuție la optimizarea procesului educațional, limbaj adecvat, tehnoredactare calitativă, concepție, stil, originalitate*. Se vor evita, de asemenea, utilizările nejustificate ale unor auxiliare care duc la supraîncărcarea și nemotivarea elevilor. Achiziționarea auxiliarelor se va face în baza unei analize riguroase a conținuturilor științifice, a necesității utilizării acestora în activitatea didactică și cu acordul părinților.

Disciplina *Științe* are la bază un **conținut integrat**. Curriculum-ul de *Științe* este structurat astfel, încât să permită varii legături între domeniile științelor despre natură și om: *biologie, geografie, fizică, astronomie, psihologie, chimie, sociologie* (conexiuni intradisciplinare și

interdisciplinare). Propunem un model de aplicație a abordării integrate la unitatea ”Pădurea - o cetate verde”, clasa a 3-a, p. 70:

Științe. Colecționarea unor informații științifice despre pădure apelând la surse diferite: *scrise, orale, vizuale, experimentale*. Completarea de fișe de lucru pentru sistematizarea cunoștințelor științifice despre pădure, după criterii date: *mediu de viață, importanța, protejarea pădurii, proiecte, portofolii*, etc..

Matematică: Efectuarea unor măsurători utilizând unități și instrumente de măsură pentru lungime: *circumferința tulpinii unor copaci din pădure, înălțimea unor puieți, dimensiunile frunzelor* etc. Realizarea unor tabele în urma măsurătorilor. Desfășurarea unor jocuri didactice ce încadrează date, informații despre pădure. Rezolvarea de probleme în baza unor date despre păduri.

Limba și literatura română. Selectarea unor texte literare în proză/versuri având ca tematică pădurea. Confeccionarea unor cărți pentru copii cu diverse titluri: „Povestea pădurii”, „Pădurea și anotimpurile”, ”Farmacia din pădure”, ”Păsul pădurii”, ”A fugit pădurea”, etc.

Geografie. Realizarea unui proiect, la alegere: „Mijloace de orientare în pădure”, ”Securitatea vieții mele în pădure”, ”De vorbă cu Scufița Roșie”, etc. Redactarea unui referat relevând specificul pădurii la cîmpie, la deal. Completarea portofoliului cu fișe de lucru vizînd flora și fauna din pădurile țării noastre, plantele și animalele rare sau pe cale de dispariție, etc..

Arte. Realizarea unor afișe/pliante pentru sărbătorirea „Zilei pădurii”. Organizarea concursurilor de desene, poze ce vor reprezenta pădurea în diferite anotimpuri, „Pădurea în ochi de copil”. Efectuarea de lucrări plastice: modelări din argilă, încrustări în lemn. Interpretarea de cîntece despre pădure, vietățile pădurii.

Educație ecologică. Inițierea unui club: „Prietenii pădurii”. Organizarea concursurilor tematice: „Protejez pădurea!” (dialoguri, șezători, expoziții, avînd ca obiectiv selectarea și redactarea unor mesaje vizînd importanța pădurii pentru om conservarea acesteia). Derularea de activități practice pentru întreținerea pădurii: „Fiecare om - un pom”.

Educație fizică. Organizarea drumețiilor, excursiilor la pădure cu scop de observare, cercetare. Desfășurarea jocurilor sportive în pădure sau în apropierea acesteia. Organizarea de mese rotunde cu discuții, comunicări, privitor la rolul educației fizice și importanța pădurilor pentru sănătatea oamenilor (dezvoltarea armonioasă a organismului).

Evaluarea temelor de acasă poate fi realizată sub diverse forme: *prin adresarea de întrebări unul altuia, lansarea întrebărilor-bliț, prin organizarea de jocuri didactice* (de reproducere în lanț, de completare a spațiilor intenționat omise, etc.).

La disciplina *Științe* se vor desfășura **evaluări** în cadrul cărora se vor administra: **1 – test inițial, 1 - 3 teste formative la fiecare modul, 2 teste sumative (la sfîrșitul I semestru, respectiv al anului de învățămînt).**

Conținuturile cuprinse în manualele școlare vor fi abordate într-un mod creative și personalizat. În funcție de capacitățile elevilor, învățătorul poate completa, omite, ajusta sau substitui părți din acestea.

În toate activitățile desfășurate în cadrul disciplinei *Științe* învățătorul va pune accentul pe motivația elevilor, pe cultivarea prin toate mijloacele posibile a motivației intrinseci care presupune formarea unor atitudini superioare: interesul pentru cultură, știință, pentru frumosul din mediul înconjurător și protecția, conservarea acestuia, dar și curiozitatea – dorința de a cunoaște, a gândi, a acționa - aspirația spre competență.

NOTĂ: Conținuturile scrisorii metodice la Științe pentru anul de studii 2013-2014 rămîn actuale și pentru anul școlar 2014-2015.

EDUCAȚIA MORAL-SPIRITUALĂ

În conformitate cu Planul – cadru de învățămînt disciplina *Educația Moral - Spirituală* este obligatorie pentru treapta primară de învățămînt, fiind rezervată pentru aceasta cîte o oră săptămînal conform Planului - cadru pentru învățămîntul primar, gimnazial și liceal 2014-2015 și a Curriculumului școlar clasele I-IV.

Educația moral – spirituală se va sprijini pe toate valorile morale, artistice, estetice, sociale etc. achiziționate / cunoscute la celelalte discipline școlare. În cadrul orelor de Educație Moral Spirituală se va urmări formarea unor comportamente legate de inițierea în valorile moral – spirituale, tradițiile naționale, stabilirea relațiilor interpersonale pozitive.

La disciplina Educația moral-spirituală se va încuraja dezvoltarea unei metodologii centrate pe elev; utilizarea unor strategii cooperative, socializante axate pe respect reciproc; atitudine pozitivă, toleranță etc.

În cadrul orelor de Educație Morală și Spirituală activitatea elevilor **nu se notează**. În rezultatul evaluării se va evalua gradul de integrare a elevilor: *acceptare, respect*; gradul de sociabilitate; gradul de participare – *cooperare*; gradul de implicare – inițiativă și creativitate. Procesul educațional la disciplina Educația Moral – Spirituală se va desfășura în baza Curriculumului de Educație Moral –Spirituală, a manualelor în vigoare de Educație Moral - Spirituală, precum și a altor resurse didactice selectate de către cadrele didactice, care contribuie la realizarea obiectivelor educaționale și a finalităților prevăzute de Curriculum după cum urmează:

- Cara Angela, Niculcea Tatiana, Manual, clasa I, Univers Pedagogic, 2007
- Niculcea Tatiana, Cara Angela, Educație Moral Spirituală, Manual, clasa I, Univers Pedagogic, Chișinău, 2006
- Cara Angela, Niculcea Tatiana, Prisacaru Larisa, Educația Moral Spirituală, Manual, clasa II, Univers Pedagogic, Chișinău,2003
- Cara Angela, Niculcea Tatiana, Prisacaru Larisa, Educația Moral Spirituală, Manual, clasa III, Univers Pedagogic, Chișinău,2005
- Cara Angela, Niculcea Tatiana, Educația Moral Spirituală, Manual, clasa IV, Univers Pedagogic, Chișinău, Univesr Pedagogic, 2005
- Cara Angela, Niculcea Tatiana, Educație Moral – Spirituală, Ghidul profesorului, Univers Pedagogic, 2006;
- Cara Angela, Niculcea Tatiana, Ghid de implementare a curriculumului modernizat pentru treapta primară, Chișinău, 2011;

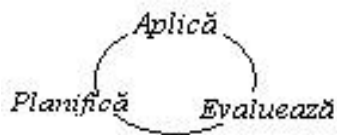
Valentina Gaiciuc, consultant principal, Ministerul Educației
Mariana Marin, dr. în pedagogie, IȘE
Ursu Ludmila, dr. în pedagogie, conf. universitar, cercetător științific

Галина Дрозд, ГПУ «И. Крянгэ», доктор педагогических наук, доцент.
Тамара Демченко, ТЛ «А. С. Пушкин», мун. Кишинэу,
учитель начальных классов, высшая дидактическая
Zinaida Galben-Panciuc, lector superior IȘE, învățătoare,
grad didactic superior
Cara Angela, doctor în pedagogie, conf. cerc. Institutul de Științe ale Educației

PROGRAMUL EDUCAȚIONAL PAS CU PAS

Unele cadre didactice care aplică metodologia programului *Pas cu Pas* de cele mai multe ori așteaptă rezultate imediate, dar pentru a te bucura de succes e nevoie de mult efort conjugat, de atitudine, de aplicare a strategiilor de lucru, de abordare a principiilor centrate pe copil.

Un cadru didactic bine intenționat va pune accentul nu doar pe lucrurile bine învățate, dar pe semnificația acestora în viața elevului, eficiența și aplicarea celor însușite, cu scopul de a conștientiza necesitatea învățării. Procesul de învățare se realizează printr-un ciclu continuu.

Majoritatea învățătorilor au conștientizat necesitatea alegerii riguroase a unor astfel de strategii care ar satisface în marea măsură necesitățile de învățare pentru fiecare elev. Întrebarea: *Ce strategie să aplic?* A cedat locul întrebării: *De ce, în ce scop să aplic această strategie?* Cadrul didacticva oferi elevilor posibilitatea de a alege sarcinile, soluțiile de rezolvare a diverselor probleme/cazuri, în acest fel fiind încurajată implicarea în procesul de învățare, aceasta devenind una semnificativă pentru ei. Copiilor li se va oferi posibilitatea de a apela și accesa diverse surse de învățare, ne limitându-se doar la manualul școlar. Se va ține cont de interesul și motivația elevilor plus echilibrul verbal dintre cadrul didactic și elev. Învățătorul este încurajat să-și exprime emoțiile împreună cu copiii și să exerseze mecanismul de gândire critică în mod personal - acesta fiind un proces concomitent.

Vizitele de monitorizare în clasele *Pas cu Pas* indică faptul că a fost depășită etapa în care pedagogii se orientau doar la niște lucruri de suprafață cum ar fi: schimbarea mediului clasei sau aplicarea arbitrară a unor tehnici și metode de lucru. Învățătorii sînt cei care asigură crearea unui mediu stimulat, care are menirea de a menține elevul într-o zonă de dezvoltare proximală, pentru a le oferi posibilitatea de a acționa conștient, valorificînd resursele acestui mediu cît și interacționînd unul cu altul. Conceptul că interacțiunile sînt componenta-cheie a dezvoltării și învățării copiilor este confirmat de către Lev Vygotsky, care susține că funcțiile cognitive își au originea în interacțiunile sociale și că învățarea nu este pur și simplu asimilarea și însușirea noilor cunoștințe de către elevi, ci este procesul prin care elevii sînt integrați într-o comunitate a cunoașterii.

Una dintre cele mai mari provocări cu care se confruntă pedagogii în sala de clasă este cum să vorbească ei mai puțin, iar copiii să fie încurajați să vorbească mai mult.

Variația exprimării verbale a elevilor poate fi stimulat prin: dialog; limbajul non-verbal și para-verbal; adresarea întrebărilor deschise; evitarea răspunsurilor în cor; reformularea răspunsului copiilor pentru a fi corectate erorile; interacțiuni în perechi și de grup.

De asemenea, pentru a obține o **comunicare eficientă** între cadru didactic și elev, elev-elev este recomandabil de a adresa întrebări, evitînd răspunsurile imediate. În acest sens, cadrul didactic va oferi un timp de gândire tuturor celor implicați în discuție, ulterior fiind solicitat un răspuns. Cadrul didactic se va abține de a oferi o completare a răspunsului, pentru aceasta vor fi solicitați și alți copii din sala de clasă să vină cu un răspuns, iar cadrul didactic va încuraja și va accepta răspunsurile însoțite de argumente exprimate diferit.

În situațiile cînd copii n-au înțeles întrebările sau sarcinile propuse este încurajată și aplicarea regulii: întrebă trei colegi, apoi adresează-te. În acest mod elevii vor fi încurajați să elaboreze și să-și expună ideile proprii. De asemenea, este important ca evaluarea răspunsurilor elevilor să nu se reducă la un calificativ, cum ar fi spre exemplu cuvîntul „Bravo” - care în cele mai dese cazuri încheie discuția, fără a oferi posibilitatea copiilor de a observa și a se concentra asupra ideilor expuse.

Procesul de **evaluare a activității copilului** va purta un caracter continuu și profund la diferite etape ale lecției, precum și pe parcursul întregului an de studiu. Întrebările adresate vor motiva elevii să gîndească, fără a răspunde automat, așa încît să evite stereotipurile, fiind aplicată evaluarea criterială, care dezvoltă capacitatea de autoevaluare a elevului și a evaluării reciproce.

Activitatea tematică va fi selectată conform intereselor elevilor, fără impunerea ideilor din partea cadrului didactic. Subiectele unităților tematice vor avea un conținut aplicativ, vor fi evitate acumulările de informații sterile, care nu au nici o semnificație pentru elevi. Vor fi solicitate activități cu un caracter aplicativ prin desfășurarea unor experiențe, cercetări concrete, vizite, sondaje, excursii ghidate etc. Finalizarea Unităților Tematice va fi valorificată prin prezentarea informației în diverse moduri: diseminarea informației colegilor din instituție prin expoziții, cărți elaborate, prezentări Power Point, secvențe video, dramatizări etc.

Implicarea familiei în procesul de studiu va fi stimulată prin intermediul asistențelor la ore, colaborării și oferirii schimbului de experiență, în diverse perioade ale anului școlar. Desfășurarea

diverselor proiecte cu implicarea părinților în calitate de experți și altor invitați din comunitate constituie un mare beneficiu pentru copii.

În cazul apariției unor situații de conflict, membrii familiei trebuie informați pentru a veni cu idei privind modul în care pot îmbunătăți interacțiunile cu copilul și găsi soluții. Cadrul didactic va oferi părinților rapoartele ce ilustrează reușita școlară conform disciplinelor, acestea vor prevedea un spațiu vizat pentru acordarea unui feed-back. Portofoliile copiilor vor conține lucrări selectate de ei înșiși, evitând doar acumularea testelor. Acestea vor fi structurate și periodic prezentate colegilor. **Portofoliul clasei** va fi completat cu lucrări efectuate în grup, proiecte de grup, fotografii și alte materiale factologice care reprezintă progresele clasei.

Pedagogia de calitate este asigurată de pedagogii care se implică permanent în activități de dezvoltare personală și profesională continuă, analizează practicile aplicate și cooperează cu familia, colegii și membrii comunității.

Există mai multe motive pentru ca pedagogii să-și îmbunătățească continuu competențele. Atunci când aceștea sînt implicați în dezvoltarea lor profesională și personală, copii învață mai multe. Reflecția critică este o abilitate de învățare continuă, iar reflecția asupra practicii proprii reprezintă cheia spre succes. Dezvoltarea profesională este încurajată prin implicarea cadrului didactic la seminarii, diverse ateliere de lucru cu schimb de experiență, **ședințe de mentorat**, prezentări, discuții, mese rotunde, etc.

Pedagogul care aplică metodologia Programului Pas cu Pas va ține cont de:

- principiile educației centrate pe copil;
- planificarea echilibrată a conținuturilor;
- alegerea corectă a strategiilor de lucru conform criteriului: puține, dar cu impact pozitiv și eficient;
- explorarea și elaborarea diverselor resurse inclusiv și de către elevi și părinți;
- evaluarea elevilor în baza standardelor de calitate.

Toate indicațiile din scrisoare metodică din anul precedent rămîn în vigoare. Vă dorim succes!

Surse bibliografice:

1. Curriculumul școlar pentru clasele I-IV, Chișinău, 2010
2. Standardele Programului Pas cu Pas *Pedagogi competenți ai secolului XXI*, Editura Epigraf, 2009.
3. Educație centrată pe copil: *Standarde de calitate pentru pedagogi*. Programul Educațional Pas cu Pas, Editura Epigraf, 2007.
4. Kate Burke Walsh, *Predarea orientată după necesitățile copilului*, vîrsta de 6-7 ani, Editura Epigraf, 2003.
5. Kate Burke Walsh, *Crearea claselor orientate după necesitățile copiilor de 8,9 și 10 ani*, Editura Epigraf, 2003.
6. Cornelia Cincilei (coordonator), *Educăm cu încredere*, Ghidul facilitatorului pentru educația parentală, Editura Epigraf, 2010.
7. *Asigurarea unei educații de calitate*, Ghidul mentorului Editura Epigraf, 2007.
8. Vladimir Guțu (coordonator) *Curriculum pentru disciplina Psihopedagogie centrată pe copil*, CEP USM, Chișinău, 2008.
9. Dawn Tankersley, *Cum aplicăm teoria în practică*, editura Epigraf, Chișinău, 2013
10. Vladimir Guțu (coordonator) *Educația centrată pe cel ce învață ghid metodologic*, CEP USM, Chișinău, 2009.
11. Chicu V. *Formarea continuă a cadrelor didactice în contextul educației centrate pe cel ce învață*, CEP USM, Chișinău, 2010.
12. Ion-Ovidiu Pînișoară, *Profesorul de succes, 59 de principii de pedagogie practică*, Editura Polirom, 2009.
13. T. Cartaleanu, O. Cosovan, ș.a. *Formarea de competențe prin strategii didactice interactive*, CE.ProDidactica, Chișinău, 2008.
14. w.w.w.pascupas.md

Valentina Lungu, metodist-coordonator
al Programului Pas cu Pas